

## Verantwoording BOKD Werkplan 2021

# Samen voorwaarts!

## 1. Duurzame Dorpen

1.1 Energieke dorpshuizen
1.2 Bewonersbetrokkenheid Nationaal Park Drentsche Aa
1.3 Netwerk Duurzame Dorpen

### 1.1 Energieke dorpshuizen

Sinds 2010 ondersteunt BOKD buurt- en dorpshuizen die aan de slag willen met het verduurzamen van hun accommodatie. Om de accommodatie exploitabel te houden, en daardoor laagdrempelig voor bewoners, is verduurzaming een absolute must. Komt bij dat het goed is voor het milieu en in lijn is met de klimaatdoelstellingen van het kabinet. Afgelopen twee jaar heeft BOKD ruim 40 energiescans weggezet bij buurt- en dorpshuizen. Als gevolg van de coronacrisis is daar minder mee gedaan dan vooraf bedacht. BOKD wil, samen met het in oprichting zijnde 'loket ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed', handen en voeten geven aan het verder verduurzamen van Drenthe. Dat doen we door met het loket in gesprek te gaan hoe we kunnen samenwerken, kennisuitwisselingsbijeenkomsten met en voor de dorpshuizen te organiseren en dorpshuizen te helpen bij het zoeken naar financiën om de plannen te kunnen betalen.

*Al langere tijd is verduurzaming een belangrijk thema voor buurt- en dorpshuizen. Op onze website hebben we daarom een speciale pagina ingericht over dit onderwerp: [Energieke dorpshuizen - BOKD](#). In 2020 is de laatste ronde geweest voor de gratis energiescans voor buurt- en dorpshuizen. Begin 2021 hebben we een evaluatie energiescans gehouden. Hierop hebben 17 buurt- en dorpshuizen gereageerd.*

*Alle informatie gaf ons in 2021 goed inzicht toen wij met de provincie in gesprek gingen over het provinciaal op te stellen programma rondom verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Dat programma is per 2022 gestart. De BOKD blijft nauw betrokken bij het nieuwe programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed. Voor technisch en financieel advies (subsidieregelingen en energielening Drenthe) kunnen buurt- en dorpshuizen terecht bij de provincie Drenthe. BOKD kan helpen met het werven van fondsen en het terugvragen van de energiebelasting.*

### 1.2 Bewonersbetrokkenheid Nationaal Park Drentsche Aa

De BOKD is sinds het begin betrokken bij de ontwikkeling van het Nationaal Park de Drentsche Aa. Het meest bijzondere Nationale Park van Nederland, waar natuur, economie, wonen en werken hand in hand gaan. De BOKD brengt kennis in bij het programmteam Drentsche Aa over de leefbaarheid in de dorpen die in het gebied liggen. De BOKD wil haar bijdrage in het programmteam in 2021 intensiveren, van

agenda lid naar actieve deelname. Input voor deze deelname zijn de projecten die de BOKD op het gebied van energietransitie (samen met Natuur en Milieufederatie Drenthe) en landschapsontwikkeling (met Landschapsbeheer Drenthe) uit gaat voeren van 2021 tot 2023 voor dorpen in het Drentsche Aa gebied.

*De BOKD heeft actief geparticipeerd in het Programmateam en het Overlegorgaan van het Nationaal Park de Drentsche Aa. Daar waar relevant heeft de BOKD bewonersbetrokkenheid bij het Parkbeheer geagendeerd. Daarnaast heeft de BOKD actief bijgedragen aan de totstandkoming van het Beheers-, -Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa 2021-2030. In dit zogenaamde BIO-Plan worden de kaders aangegeven voor de verdere ontwikkeling van het Nationale Park.*

### 1.3 Netwerk Duurzame Dorpen

BOKD ondersteunt een netwerk van dorpsinitiatieven in Drenthe op het gebied van duurzaamheid en daagt andere dorpen en dorpsinitiatieven uit om ook duurzame initiatieven te ontplooiën. We organiseren hiervoor informatie en advies en kennisuitwisseling op actuele thema's: energiebesparing en -opwekking, maar ook andere facetten van duurzame ontwikkeling zoals dorpstuinen, afval en kringlopen en mobiliteit.

*BOKD leverde een actieve bijdrage in informeren over duurzame dorpen. Maandelijks berichtgeving over activiteiten van dorpen of relevante ontwikkelingen in BOKD Nieuws en de landelijk verspreide Nieuwsflits van Netwerk Duurzame Dorpen.*

*BOKD heeft bijdrages geleverd in het project 'Drenthe Deelt' van NMF door mee te denken over aanpak richting dorpen, actief benaderen van kansrijke dorpen voor pilotfase, delen van peiling NMF onder leden BOKD en de organisatie van een themabijeenkomst op de Drentse Dorpendag.*

*BOKD was in gesprek met twee dorpen over mobiliteitsvraagstukken waar deelconcepten en elektrisch rijden uitgangspunten waren.*

## 2. Samen slimmer

2.1 Organisatie regio- en themabijeenkomsten
2.2 Cursussen en workshops
2.3 Delen van informatie, kennis en verhalen
2.4 Vraagbaak dorpshuizen.nl
2.5 Deelname aan landelijke netwerken
2.6 Trends in beeld
2.7 Drentse Dorpendag
2.8 Stimuleren van regionale samenwerking

### 2.1 Organisatie regio- en themabijeenkomsten

Bestuurders en vrijwilligers van dorpsbelangen en dorpshuizen en andere actieve dorpsbewoners worden geïnformeerd en geïnspireerd in regio- en themabijeenkomsten. Het programma van deze bijeenkomsten komt tot stand door peiling van vragen vooraf en het actief zoeken en benaderen van aansprekende (succesvolle én minder succesvolle) voorbeelden; projecten, activiteiten of vraagstukken. Aan een van de bijeenkomsten wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gekoppeld. Thema's voor 2021 kunnen zijn: Actuele coronavraagstukken, fondsenwerving, omgevingswet, mobiliteit.

*Over de ontwikkelingen rondom de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) organiseerde BOKD een themabijeenkomst in aansluiting op de Algemene Ledenvergadering BOKD kreeg in 2021 veel vragen van dorpen over statuten en WBTR. Getracht is samenwerking te zoeken met Sport Drenthe. Dit heeft geleid tot uitwisseling van gegevens/ kennisdossier over dit onderwerp en het aantrekken van dezelfde spreker voor themabijeenkomsten bij zowel BOKD als Sport Drenthe zodat leden en relaties via beide organisaties aan bijeenkomsten konden deelnemen.*

*Er is veel tijd gestoken in de organisatie van een informele netwerkborrel voor leden en relaties om elkaar in tijden van corona toch te zien en informatie en kennis uit te kunnen wisselen.*

### 2.2 Cursussen en workshops

Kennis en vaardigheden van bestuurders vrijwilligers van dorpsbelangen en dorpshuizen en andere actieve dorpsbewoners zijn vergroot in een actueel en relevant cursusaanbod. Thema's voor 2021 zijn in ieder geval: Sociale Hygiëne, BHV. We zoeken voor een zo sterk mogelijk aanbod de samenwerking met kennispartners en andere deskundigen.

*De inzet op dit thema bleef achter vanwege beperkende maatregelen door corona. De cursus Sociale Hygiëne en BHV is in een aangepast programma in het najaar georganiseerd. De overige uren zijn ondergebracht bij de organisatie van de Dorpendag.*

### 2.3 Delen van informatie, kennis en verhalen

BOKD verzamelt dagelijks relevante informatie, kennis en verhalen en deelt deze regelmatig via de website, een periodieke nieuwsbrief en social media. Het jaarverslag geldt als naslagwerk voor de

activiteiten van de BOKD en haar netwerk van leden. BOKD neemt ook actief deel aan bijeenkomsten van overheden en kennispartners, bijvoorbeeld door het verzorgen van workshops of spreekbeurten.

*BOKD heeft in 2021 op de zomermaanden na, maandelijks een nieuwsbrief uitgebracht; BOKD Nieuws. De basis van deze nieuwsbrief zijn nieuwsberichten (135 stuks) op de website van BOKD, maar ook informatie van elders.*

*Op de website verschijnen wekelijks (soms meerdere) nieuwe artikelen en nieuwsberichten. Daarnaast wordt actief ingezet op sociale media, met wekelijks tien tot 20 berichten op Twitter en 5 tot 10 berichten op Facebook. Het aantal volgers en het totale bereik op Facebook (329 volgers) en Twitter (733 volgers) blijft groeien. In 2021 is BOKD ook actiever gaan inzetten op het gebruik van LinkedIn als platform.*

#### 2.4 Vraagbaak dorpshuizen.nl

BOKD is, met andere provinciale koepels voor buurt- en dorpshuizen, redacteur voor de website [www.dorpshuizen.nl](http://www.dorpshuizen.nl). Op deze site is tal van nuttige informatie te vinden die van belang is voor vrijwilligers van buurt- en dorpshuizen in Nederland. Denk aan informatie over wet- en regelgeving, praktische hulpmiddelen (bijv. stramien ondernemingsplan) en actuele informatie over bijvoorbeeld fondsen of anderszins. De uit te voeren taken worden verdeeld over de provinciale koepels, die vallen onder de landelijke koepel van de LVKK.

*De vraagbaak is een onderdeel van de website [dorpshuizen.nl](http://dorpshuizen.nl). Deze website wordt inhoudelijk onderhouden door de verschillende provinciale verenigingen van kleine kernen in Nederland, waaronder BOKD.*

#### 2.5 Deelname aan landelijke netwerken

*BOKD is een van de leden van de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen. Vanuit deze vereniging is er vier keer per jaar een landelijke uitwisseling tussen besturen, tussen adviseurs dorpshuizen en tussen coördinatoren. Voor de laatste zijn in 2021 drie online uitwisselingen georganiseerd en een op locatie. Daarnaast is er maandelijks onderling contact over actuele vraagstukken zoals WBTR en Omgevingswet. Ervaringen zijn uitgewisseld en er wordt gebruik gemaakt van elkaars kennis en producten.*

*BOKD heeft Drentse dorpen actief benaderd voor deelname aan de landelijke Dorpsvernieuwingsprijs, het leverde vier aanmeldingen op. Gasselternijveen kreeg een eervolle vermelding van de jury.*

*BOKD is daarnaast lid van Nederland Zorgt voor Elkaar en levert een bijdrage aan de ontwikkeling van deze relatief jonge vereniging en de uitvoering van haar werkzaamheden. BOKD deelde in 2021 de resultaten van een landelijk onderzoek onder zorgcollectieven met de in Drenthe bekende zorgzame dorpen.*

*Vanuit een verzoek van beide landelijke netwerken verzamelden we Drentse ervaringen rondom verdwijnen van apotheekhoudende huisartsen. Het leidde in februari 2022 tot een landelijk manifest met onder andere verwijzing naar de ervaringen in Vledderveen.*

#### 2.6 Trends in beeld

*Vanuit onze specifieke kennis van dorpsbelangen, dorpshuizen en dorpsinitiatieven en het brede Drentse netwerk leveren we een bijdrage aan het Trendbureau Drenthe. Onderzoeken en informatie van het*

*Trendbureau worden gedeeld met de leden en het netwerk van BOKD en trends en ontwikkelingen binnen ons netwerk worden gedeeld met het Trendbureau.*

*In de presentaties voor de Vitale Dorpen (zie 5.4 Leefbaarheid en participatie) is samen gewerkt met het Trendbureau die de objectieve data van de vitaliteit van de dorpen heeft aangeleverd.*

## 2.7 Drentse Dorpendag

In samenwerking met een klankbordgroep van partners organiseert BOKD een dag voor en door vrijwilligers en bestuurders van dorpsbelangen, dorpshuizen en dorpsinitiatieven. Een programma waarin workshops en colleges over succesvolle dorpsinitiatieven worden gegeven. Er wordt ook ruimte geboden voor informele ontmoetingen. We maken hiermee zichtbaar wat Drentse dorpen doen, waar ze succesvol in zijn en waar ze tegenaan lopen. We zoeken naar relevante thema's en aansluiting bij een van de gemeenten, die tevens als gastheer kan optreden. Waar nodig kiezen we voor een (deels) online programmering.

*BOKD heeft in oktober 2021 voor de vijfde keer een Drentse Dorpendag georganiseerd. Een dagprogramma met circa 100 deelnemers en 14 sessies. Op de valreep van de nieuwe aangescherpte coronamaatregelen was het één van de weinige fysieke evenementen in 2021. Vanwege deze beperkingen is een aantal activiteiten uit andere werkplanonderdelen ingebouwd in het programma van de Dorpendag. De sessies werden voor een groot deel verzorgd door of in samenwerking met bewonersinitiatieven. Dus echt voor dorpen, door dorpen. Dat bleek wederom de kracht van de formule van de Dorpendag, laagdrempelige uitwisseling. Sprekers namen ook deel aan andere sessies en waardeerden dit.*

*We zien terug op een mooie samenwerking met gemeente De Wolden als gastheer en Dorpshuis Ruinerwold als gastlocatie.*

## 2.8 Stimuleren van regionale samenwerking

Dorpen en dorpshuizen zoeken elkaar op regelmatige basis op lokaal en regionaal niveau op voor uitwisseling van kennis en ervaringen en opzetten van gezamenlijke projecten. Ook aandacht voor grensoverschrijdende samenwerking (EDR). We stimuleren dit door regelmatige (actieve) deelname aan gemeentelijke overleggen van dorpsbelangen en dorpshuizenoverleg. Daarnaast onderzoeken en aanjagen van nieuwe gemeentelijke of regionale overleggen.

Dorpsbelangenorganisaties en dorpshuizen zijn ook actief op andere domeinen dan het sociale domein. Voor ondersteuning aan dorpen bij fysieke en ruimtelijke vraagstukken hebben we regelmatig overleg met Drentse maatschappelijke organisaties zoals Landschapsbeheer Drenthe, Natuur en Milieufederatie. Op het gebied van cultuur met Kunst & Cultuur en Biblionet worden de warme contacten verder uitgebouwd.

*We stemmen regelmatig af met het Dorpenoverleg Midden-Drenthe, in 2021 concreet resulterend in een samenwerking op het gebied van mobiele telefonie. BOKD heeft in een peiling onder alle leden de bereikbaarheid van noodnummers/ burgerhulpverlening in beeld gebracht. We leverden een bijdrage aan het umkieskatelier Dorpszorg Midden-Drenthe. In het umkieskatelier delen dorpszorginitiatieven hun ervaringen. BOKD leverde input over inzet van online hulpmiddelen rondom zorg en ontmoeting.*

*We hebben in 2021 met Dorpenoverleg Westerveld meegedacht over doorontwikkeling, met name aandacht voor agendavorming (onder andere welke rol heb je richting de dorpen en de gemeente) en (juridische) organisatievorm van het overleg (voor- en nadelen vereniging of stichting in beeld brengen).*

*We hebben op meerdere terreinen contacten onderhouden met NMF, onder andere op het terrein van Drenthe Deelt en de Energiewerkplaats. We deelden voor NMF een vragenlijst rondom deelinitiatieven onder onze leden. We hebben met Kunst & Cultuur meegedacht in hun aanpak Gekleurd Grijs en delen van ervaringen Hof van Heden in Drenthe.*

*In 2021 is de grensoverschrijdende samenwerking met de Landkreis Emsland verder vormgegeven. Twee Drentse dorpen (Exloo en Oranjedorp) en twee Duitse dorpen (Langen en Dohren) hebben digitaal agendapunten voor uitwisseling bepaald voor de periode na corona.*

### 3. Zorgzame dorpen

3.1 Netwerk zorginitiatieven
3.2 Sport en Bewegen
3.3 Bijdrage aan thema's Sociale Agenda
a. Armoede en laaggeletterdheid
b. Wonen
c. Gezondheid en vitaliteit
d. Iedereen doet mee! Inclusie
e. Kwaliteitsonderwijs en gelijke kansen

#### 3.1 Netwerk Zorginitiatieven

*De inzet op het thema Zorgzame Dorpen wijkt af van het vooraf gestelde werkplan. De voorgenomen inzet op het thema 'de Dorpsondersteuner' is mede door de beperkingen in ontmoetingsmogelijkheden door corona niet van de grond gekomen. BOKD geldt als een vraagbaak voor zorgzame dorpen en deelde in 2021 ook actief allerlei informatie (onder andere over subsidieregelingen en interessante publicaties) met het netwerk van 50 zorgzame dorpen in Drenthe. De in 2020 gestarte landelijke monitor zorgzame gemeenschappen is in 2021 gepubliceerd. BOKD heeft de resultaten (op zowel landelijk als provinciaal niveau) gedeeld met de dorpen.*

*De doorontwikkeling van de leidraad voor Dorpszorgvisies en de daarbij horende publicatie via onze website vroeg veel aandacht. We hebben gezocht naar een vorm die dorpen bouwstenen kan bieden om zelf aan de slag te gaan én een vorm die niet als blauwdruk geldt. De publicatie via de website zorgt dat we de leidraad kunnen actualiseren met nieuwe informatie en ervaringen uit de praktijk. De leidraad is informeel gepresenteerd in een sessie op de Drentse Dorpendag. Twee van de ervaringsdeskundigen deelden daar hun ervaringen. Nadien ontstond er behoefte aan uitwisseling per mail tussen de deelnemers. BOKD heeft dit gefaciliteerd.*

*We hebben enkele dorpen in Drenthe verbonden aan een project van LSA Bewoners over eenzaamheid en betrokken buurten. In totaal vier dorpen en wijken hebben hier ondersteuning in een pilot aan overgehouden. Deze dorpen en wijken hebben inzichten verkregen in het onderwerp eenzaamheid en de rol die je daar als dorpsgemeenschap in kunt vervullen. Daarnaast is veelal een aanzet gegeven tot een actie / activiteit in het dorp rondom het thema eenzaamheid.*

*Daarnaast hebben we verder werk gemaakt van het delen van de verhalen van zorgzame dorpen in Drenthe. De ervaringen vanuit de pilots Betrokken Buurten zijn gedeeld in een sessie op onze Dorpendag en op onze website/ sociale media en BOKD Nieuws. Daarnaast zijn we gestart met het schrijven van artikelen over kleine (en vaak minder bekende) zorgzame dorpsinitiatieven. De eerste artikelen werden in 2022 gedeeld.*

*In samenwerking met CMO STAMM hebben we bijgedragen aan een traject vanuit de Drentse verpleeghuizen en aanbieders van thuiszorg en dagbesteding. De insteek was een visie op relatie gemeenschap en zorg. We hebben de deelnemende organisaties geïnformeerd over de rol van bewonersinitiatieven in zorg en welzijn en*

*de mogelijkheid om met hun samen te werken. Omdat dit traject mede door het zorgkantoor (dus de zorgverzekeraar) ondersteund werd, kwam BOKD en de zorgzame dorpen daar ook in beeld.*

### 3.2 Sport en bewegen

De afgelopen jaren hebben we in samenwerking met Sport Drenthe bij dorpen opgehaald op welke manier ze werken aan een gezonde en vitale leefomgeving die uitnodigt en uitdaagt tot sport en bewegen. Ruim 60 dorpen zijn het vertrekpunt van een (inmiddels grotendeels gedigitaliseerde) knapzakroute en veel dorpen hebben een of meerdere dorpsommetjes. We zetten de initiatieven op het gebied van sport en bewegen op de kaart en delen ervaringen met andere initiatieven. Rondom een of meerdere actuele thema's organiseren we een kennissessie (bijv. beweegtuinten). Daarnaast onderzoeken we in samenwerking met Sport Drenthe de mogelijkheden om Knapzakroutes en dorpsommetjes in te zetten in relatie tot thema's eenzaamheid en inclusie. We starten daarvoor pilots met geïnteresseerde dorpen.

*Dit thema is vanwege de grotere inzet op andere thema's en de beperkende coronamaatregelen minder van de grond gekomen. BOKD heeft in 2021 wel een groeiend overzicht van dorpsinitiatieven op het gebied van sport en bewegen op de kaart gezet.*

*We hebben kennis gemaakt met het Jongeren op Gezond Gewicht Team (JOGG): Fit in de buurt van Sport Drenthe en onze leden geïnformeerd over het aanbod naar dorpshuizen/ dorpen. Daarnaast hebben we bijgedragen aan een bijeenkomst van Sport Drenthe over Dorp en Gezondheid, waarbij de verbinding tussen diverse Drentse projecten gelegd werd.*

### 3.3 Bijdrage aan thema's Sociale Agenda

*We zijn gestart met het opzetten van een gezamenlijke contentkalender voor activiteiten, bijeenkomsten, nieuws en ervaringen binnen de Sociale Agenda. Daarnaast zijn we in het najaar intensiever met CMO STAMM gaan samenwerken aan het delen van de ervaringen rondom de Sociale Agenda van Drenthe. Hiervoor zijn onder andere vier gezamenlijke artikelen gepubliceerd. Deze werkwijze zal een sjabloon voor de communicatie in 2022 opleveren.*

*In het kader van de alliantieprojecten (gericht op institutionele samenwerking) heeft BOKD met verschillende partijen voorstellen uitgewerkt voor de Sociale Agenda.*

*In samenwerking met Sport Drenthe en CMO STAMM heeft BOKD een voorstel uitgewerkt ter versterking van het vrijwilligerswerk in Drenthe. Met Biblionet Drenthe is een voorstel voor de Digitale Bibliotheek ingediend. In samenwerking met de Kracht van de Veenkoloniën en Zorgbelang Drenthe is het thema Dorpsondersteuners en Positieve Gezondheid opgepakt. En tot slot een samenwerking met CMO STAMM en Kracht van de Veenkoloniën voor het versterken van bewonerscollectieven in Zuidoost Drenthe door actie-onderzoek.*

*Geen van deze voorstellen zijn tot uitvoering gekomen. Wel zijn de werkrelaties met de betrokken partijen versterkt.*

*Met vier partijen (Netwerk Dementie Drenthe, Welzijn Mensenwerk, Stichting Odensehuis en Alzheimer Drenthe) heeft BOKD een gezamenlijke visie ontwikkeld voor dementievriendelijk Zuidwest Drenthe. Hierbij*



*zijn in tweede instantie ook de gemeenten Westerveld en Meppel aangesloten. Er is een uitvoeringsprogramma voor 2022 voorbereid, dat wordt gefinancierd vanuit de Drenthe brede subsidie lijn van de Sociale Agenda. De opgedane ervaringen uit dit project worden Drenthe breed gedeeld.*

## 4. Elk dorp een dak

4.1 Informeren en ondersteunen dorpshuizen
4.2 Spreekuur Fondsenwerving
4.3 Opstart verkiezing Dorpshuis van het jaar
4.4 Vitaliteitscan
4.5 Functieverbreding Dorpshuizen (pilots 2019-2021)
4.6 Functieverbreding Dorpshuizen (pilots 2021-2023)
4.7 Dorpshuizenoverleg per gemeente

*Dankzij corona en de beperkende maatregelen hebben buurt- en dorpshuizen het afgelopen jaar in veel dorpen niet of nauwelijks hun ontmoetingsfunctie kunnen vervullen. Buurt- en dorpshuizen waren tot 28 april 2021 gesloten en daarna uitsluitend met beperkende maatregelen open. Dit duurde tot 18 december 2021 toen weer een harde lockdown volgde. Voor het tweede jaar op rij werden de buurt- en dorpshuizen hard getroffen. Na bijna elke persconferentie lieten we onze buurt- en dorpshuizen weten wat de nieuwe maatregelen aan consequenties meebracht, we hielpen buurt- en dorpshuizen om wel het gesprek met elkaar te blijven voeren onder andere via online buurt- en dorpshuizenoverleg per gemeente en we maakten duidelijk hoe buurt- en dorpshuizen compensatie of steun konden ontvangen. Wat wij hebben gedaan op dit vlak, hebben we vermeld in onze [corona-themapagina](#) op onze website. Gelukkig kon een aantal reguliere activiteiten wel doorgaan*

### 4.1 Informeren en ondersteunen van dorpshuizen

BOKD is een vraag gestuurde organisatie die als Vraagbaak fungeert voor buurt- en dorpshuizen en MFA's in Drenthe. Vragen over wet- en regelgeving, het opstellen van bedrijfsverbeterplannen of het verduurzamen van de accommodatie worden zoveel mogelijk via mail of telefonisch beantwoord. Voor de wat complexere vragen is een adviesgesprek mogelijk. Wij ondersteunen dorpshuizen met onze eigen expertise, brengen hen in contact met ervaringsdeskundige buurt- en dorpshuizen of verwijzen door naar netwerkpartners of andere (markt) partijen. Daarmee worden de kennis en vaardigheden van vrijwilligers vergroot. Vragen en antwoorden worden bijgehouden in een logboek.

*Via mail en telefoon ontvangen we wekelijks diverse vragen over een onderwerp dat besturen of beheerders van buurt- en dorpshuizen bezighouden. Een opsomming van onderwerpen waarover we in 2021 bevroegd zijn om mee te denken: Wet bestuur en toezicht rechtspersonen, BTW teruggave, fondsenwerving, personeelsbeleid, energieoplossingen, enzovoort. Uitschieter in 2021 was het onderwerp corona-maatregelen. In 2021 hebben buurt- en dorpshuizen maar heel beperkt hun reguliere aanbod kunnen geven. Tot 28 april 2021 waren alle buurt- en dorpshuizen uitsluitend open voor zorgondersteuning. Tot en met de harde lockdown per 18 december 2021 waren de buurt- en dorpshuizen uitsluitend met beperkende maatregelen open. Gelukkig bleven veel buurt- en dorpshuizen creatief in het vinden en verbinden met hun omgeving. In totaal hebben we 16 nieuwsberichten gewijd aan corona: van aanpassingen van maatregelen tot en met compensatiemogelijkheden Buma/Sena.*

#### 4.2 Spreekuur fondsenwerving

BOKD ondersteunt buurt- en dorpshuizen bij het aanvragen van fondsen. Drenthe staat al jaren onderaan voor wat betreft het aantal aanvragen bij landelijke fondsen zoals bijvoorbeeld het Oranje Fonds en VSBFonds. Door een maandelijks spreekuur aan te bieden, willen we de mogelijkheden van fondsen breder onder de aandacht brengen en buurt- en dorpshuizen beter ondersteunen bij het indienen van een succesvolle aanvraag.

*Tijdens de Drentse Dorpendag in Ruinerwold gaven we de aftrap voor de 'November-fondsenmaand'. Tijdens de dorpendag gaven we workshop Fondsenwerving aan dorpsinitiatieven en buurt- en dorpshuizen. In november hadden we wekelijks online een gastspreker vanuit de fondsen/subsidieverstrekker VSB Fonds, Oranjefonds, Prins Bernard Cultuurfonds en Sociale Agenda van Provincie Drenthe. In totaal hebben we 54 mensen uit de Drentse dorpen verwelkomd tijdens deze online bijeenkomsten. Ongeveer een kwart van hen heeft met één of meerdere fondsen nog een vervolgspraak gehad om hun initiatief voor te leggen met de vraag of dat ook kans maakt voor een bijdrage. Van alle online fondsenbijeenkomsten zijn opnames gemaakt. Deze zijn terug te vinden op het BOKD [YouTube-kanaal](#).*

#### 4.3 Opstart verkiezing Dorpshuis van het jaar

In 2021 zal worden gestart met de voorbereidingen van de verkiezing Dorpshuis van het jaar 2022 of 2023. Er zal een werkgroep worden geformeerd die gaat nadenken over het thema en wijze waarop het wordt uitgevoerd en gefinancierd. Dorpshuizen die deelnemen aan de verkiezing doorlopen hun eigen verbetertraject.

*In september 2020 is dorpshuis De Heugte in Nieuw Balinge tot winnaar van de verkiezing Dorpshuis van het jaar uitgeroepen. Dit gebeurde dankzij het vele aanpassingsvermogen vanuit de buurt- en dorpshuizen - corona zorgde telkens voor een ander verloop van het programma. De grilligheid en onzekerheid rondom corona bleef geheel 2021. Daarom is besloten om de verkiezing Dorpshuis van het jaar met een jaar uit te stellen: in 2023 is de nieuwe verkiezing. Het opstarten van de verkiezing van dorpshuis van het jaar start in de zomer van 2022.*

#### 4.4 Vitaliteitscan

De vitaliteitsscan is een methodiek waarmee de adviseur in gesprek gaat met het bestuur van een buurt- of dorpshuis waarmee zij inzicht krijgen in de parels, aandachtspunten, kansen en bedreigingen van hun buurt- of dorpshuis. De methodiek bestaat uit een vragenlijst waarbij dieper kan worden ingegaan op programmering en doelgroepen, exploitatie en beheer, gebouw, bestuur/ organisaties en vrijwilligers, samenwerking en toekomstvisie. Het traject wordt afgesloten met een SWOT analyse en een gericht advies waarmee het bestuur zelf aan de slag kan. Het advies kan als eerste aanzet dienen voor functie verbreding van het dorpshuis. Onze ambitie is om in 2021 tien vitaliteitsscans uit te voeren bij buurt en dorpshuizen. Te beginnen bij buurt- en dorpshuizen die zwaar te lijden hebben gehad van corona.

*Via een vitaliteitsscan krijgt het bestuur van een buurt- of dorpshuis inzicht in de parels, aandachtspunten, kansen en bedreigingen van hun buurt- of dorpshuis en krijgen zij een gericht advies waarmee zij aan de slag kunnen. In 2021 was de animo voor deze scan mager; door corona kampten de buurt- en dorpshuizen met onzekerheid en elkaar fysiek ontmoeten, was lastig. Daarom dat pas in december 2021 twee buurt- en dorpshuizen zich meldden voor een scan: in Assen en in Pesse.*

#### 4.5 en 4.6 Functieverbreiding Dorpshuizen (pilots 2019-2021 en 2021-2023)

BOKD ondersteunt buurt- en dorpshuizen die deelnemen aan de pilots functieverbreiding dorpshuizen die van start zijn gegaan in 2019 en in 2020 experimenteergeld hebben gekregen om de plannen uit te kunnen uitvoeren. Dat gaat om 16 dorpshuizen in 5 verschillende pilots: zorg, informele zorg, kunst en cultuur, sport en bewegen en beter benutten. BOKD ondersteunt de dorpshuizen bij de uitvoering en werkt daarbij samen met maatschappelijke organisaties zoals Zorgbelang Drenthe, Biblionet, Kunst&Cultuur en Sport Drenthe. In 2021 worden twee kennisuitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd met de deelnemende dorpshuizen.

BOKD ondersteunt 10 buurt- en dorpshuizen die de bestaande functies in het dorpshuis willen versterken en/ of nieuwe functies aan het dorpshuis willen toevoegen. Dat kan gaan om een (logisch) vervolg op de uitkomsten van de vitaliteitsscan of anderszins. Anders dan bij de pilots die zijn gestart in 2019 kan het hierbij gaan om verschillende functies die aan het dorpshuis worden toegevoegd en elkaar versterken. Denk daarbij aan het versterken van de ontmoetingsfunctie in combinatie met sport en bewegen en educatie wat weer een beter verdienmodel oplevert. De dorpshuizen zijn aan zet, maar BOKD ondersteunt bij het realiseren van de plannen en werkt daarbij samen met andere maatschappelijke organisaties.

*In 2020 heeft de provincie Drenthe € 150.000 beschikbaar gesteld voor dorpshuizen die bestaande functies willen versterken of nieuwe functies willen toevoegen. Er zijn zestien aanvragen ingediend door dorpshuizen die aan de slag willen met informele (en formele) zorg, meer activiteiten in kunst en cultuur, sport en bewegen of 'beter benutten'. Het geld was bestemd voor investeringen in het gebouw/materiaal, voor procesbegeleiding of voor inhuur van deskundig advies. Door corona zijn de meeste dorpshuizen niet zover gekomen als ze begin maart 2021 hadden gedacht. Toch zijn al veel mooie en interessante stappen gezet: in Eext is het dorpshuis opnieuw ingericht waardoor het beter kan functioneren, in Havelte is letterlijk cultuur en kunst op de agenda gezet en worden muziekmiddagen georganiseerd en in Witteveen is één keer per maand het dorpsrestaurant in bedrijf. Dorpshuizen die aan de pilot meededen, hadden in elk geval tot eind 2021 de tijd om hun plannen uit te voeren. Voor wie dat moment te vroeg kwam, kon in december verlenging aanvragen. In maart 2022 werd de balans opgemaakt en via de [Infographic: Functieverbreiding Dorpshuizen](#) gedeeld.*

#### 4.7 Dorpshuizenoverleg per gemeente

BOKD heeft de ambitie om in 2021 in gesprek te gaan met de buurt- en dorpshuizen in elke gemeente afzonderlijk (12 bijeenkomsten). BOKD wil in gesprek over de impact van de coronacrisis op de buurt- en dorpshuizen in die gemeente en andere ontwikkelingen die op dat moment spelen. Dat doet de BOKD niet alleen, maar met gemeenten en welzijnsinstellingen. Het doel van die bijeenkomsten is kennis en ervaringen met elkaar delen en vermeerderen.

*In elf van de twaalf gemeenten zijn in het tweede kwartaal van 2021 buurt- en dorpshuizenoverleg gevoerd. Vanwege de beperkende maatregelen waren deze overleggen online. Bij praktisch alle overleggen waren medewerkers van de gemeente, vaak ook de wethouder, en welzijnswerk aanwezig. Er werd uitgebreid stilgestaan of het lukt om in de zogenoemde 'zwarte cijfers' te blijven. Uit een eerder gehouden onderzoek door BOKD bleek al dat meerdere buurt- en dorpshuizen te kampen hadden met forse tegenvallers. Deze*

*tegenvallers konden veelal opgevangen worden door opgebouwde reserves maar dat betekende dat bijvoorbeeld onderhoud of energiebesparende maatregelen uitgesteld moeten worden.*

*In de gemeente Midden-Drenthe zijn de buurt- en dorpshuizen verenigd in een stichting die een aantal keer per jaar met elkaar overleggen. Bij de overige gemeenten is dit niet het geval. Uit de overleggen kwamen positieve reacties; per gemeente kwamen telkens één of meerdere mensen naar voren die een volgend overleg willen organiseren. In 2022 geven we een vervolg aan de overleggen en dit keer gaan we elkaar fysiek ontmoeten.*

## 5. Klaar voor de toekomst

5.1 Informeren en ondersteunen van dorpen
5.2 Informeren en adviseren van overheden en maatschappelijke organisaties
5.3 Dorpen in ontwikkeling
5.4 Leefbaarheid en participatie
5.5. Bereikbaarheid in de toekomst

### 5.1 Informeren en ondersteunen van dorpen

Vraag gestuurde (en waar nodig proactieve) ondersteuning van dorpsbelangenorganisaties en bewonersinitiatieven, door middel van mail, telefoon of adviesgesprekken. Met inzet van eigen expertise, verbinding leggen met andere dorpen/ initiatieven of doorverwijzing naar netwerkpartners. We verwachten in 2021 specifieke aandacht voor thema's als: statuten en Algemene Ledenvergaderingen, anders organiseren van activiteiten, inzet van online toepassingen en social media. Kennis en vaardigheden van vrijwilligers zijn vergroot/ verbreed. Actiefburgerschap in dorpen is gestimuleerd en ondersteund. Vragen en antwoorden worden bijgehouden in een logboek en waar mogelijk breder gedeeld op de website, in nieuwsbrieven en social media.

*BOKD onderhoudt contacten (met name per mail/ telefonisch en ondanks corona ook op locatie) met dorpsbelangenorganisaties en dorpsinitiatieven over onder andere dorpsvisies, Omgevingswet, fondsenwerving, statuten, dorpsinrichting, mobiliteit, opbouw jaarvergadering, rol dorpsbelangen (onder andere in relatie tot burencollicf), organisatie van dorpsbelangen / dorpsorganisatie, dorpshuisfunctie in nieuwe school. Hoofdmoot van de vragen betrof de WBTR die halverwege 2021 van kracht werd. Een overzicht van de contacten is in de vorm van een logboek beschikbaar.*

### 5.2 Informeren en adviseren van overheden en maatschappelijke organisaties

Vraag gestuurde (en waar nodig proactieve) ondersteuning en advisering van gemeenten en maatschappelijke organisaties, door middel van mail, telefoon of adviesgesprekken. Overheden en maatschappelijke organisaties hebben handvatten voor (uitvoering van) beleid en omgang met dorpsbelangenorganisaties, dorpshuizen en andere actieve bewoners. Vragen en antwoorden worden bijgehouden in een logboek en waar mogelijk breder gedeeld op de website, in nieuwsbrieven en social media.

BOKD zal het provinciaal overleg van dorpscontactambtenaren reactiveren en waar gewenst uitbreiden met een overleg op beleidsmatig/ bestuurlijk niveau. We zullen hierin samenwerken met CMO Stamm (en mogelijk ook de VDG) om zo te komen tot een provinciale infrastructuur voor het delen van kennis en ervaringen over werken met bewonersinitiatieven en het ontwikkelen van beleid op het gebied van een leefbaar platteland. De thematiek van de bijeenkomsten wordt bepaald in nader overleg met de desbetreffende ambtenaren. We kijken daarbij ook nadrukkelijk naar het thema dorpshuizen omdat hierin ook ambtelijk een grote overlap is.

*Samen met CMO STAMM hebben we in 2021 het netwerk van dorpscontactambtenaren en wijkregisseurs een nieuwe impuls gegeven. Hiervoor hebben we twee online bijeenkomsten georganiseerd over online participatie en omgevingswet (de tweede heeft vanwege te weinig aanmeldingen niet plaatsgevonden) en een programma van drie bijeenkomsten voor 2022 voorbereid.*

*In het verlengde van dit overleg hadden we tweemaal een uitwisseling met een medewerker van de werkgroep Provinciale Staten over gemeentelijk participatiebeleid in Drenthe. Over en weer zijn contactpersonen bij gemeenten uitgewisseld en instrumenten en goede voorbeelden elders in Nederland besproken.*

*De griffie van het Drents Parlement heeft de BOKD benaderd om mee te denken in een programma voor Statenleden om in direct contact te komen met Drentse bewoners. De BOKD heeft hiervoor een shortlist met mogelijke dorpen gepresenteerd en besproken met de Statenleden.*

### 5.3 Dorpen in ontwikkeling

In 2020 is een aanzet gegeven tot vier actuele themadossiers. We vertalen deze vier thema's naar de praktijk door het organiseren van leerkringen rondom deze vier thema's. De leerkringen zijn toegankelijk voor dorpsbelangenorganisaties, bewonersinitiatieven, overheden en maatschappelijke organisaties.

Dorpsbelangenorganisaties en hun samenwerkingspartners hebben inzichten opgedaan en uitgewisseld rondom vier actuele thema's. De themadossiers zijn uitgebouwd met praktijkervaringen en lessons learned. Daarnaast blijven we het Kleine Kernen Spel actief inzetten om met individuele dorpsbelangen in gesprek te gaan over hun rol en organisatie.

*De kennis over de vier themadossiers: rollen dorpsbelangen, dorpsvisies, dorpenbeleid en anders organiseren zijn in 2021 verder uitgewerkt. Er is veel materiaal verzameld dat als basis dient voor nog te publiceren themadossiers op de website van de BOKD. Vanwege de vele beperkingen van corona (en wel de wens om fysiek bijeen te komen) zijn de leerkringen over dorpsvisies (Uffelte en Oosteinde), dorpenbeleid (De Wolden) en anders organiseren (Ruinewold) omgezet naar interactieve sessies op de Drentse Dorpendag. Tijdens deze sessies vormden ervaringen uit de praktijk het vertrekpunt voor uitwisseling van ervaringen.*

*BOKD levert daarnaast een bijdrage in een landelijke werkgroep die onderzoek doet naar nieuwe organisatievormen van dorpsbelangen / dorpsinitiatief. Ook is er aandacht voor de rol van gemeenten in het succes van deze dorpen. Hiervoor werken we vanuit Drenthe samen met de dorpscoöperatie van Hollandscheveld en Gasselternijveen. Beide dorpen leveren op voordracht van BOKD een actieve bijdrage door mee te doen in landelijke (online) bijeenkomsten. In 2022 zullen de resultaten van het onderzoek gedeeld worden in een publicatie.*

*In Veenhuizen is in samenwerking met Hogeschool Van Hall Larenstein een bijdrage geleverd aan het Dorpsbelevingsonderzoek als basis voor het uitwerken van een dorpsvisie.*

*Met het dorp Zweeloo is contact geweest voor het realiseren van een interactieve theatervoorstelling over het verleden en de toekomst van het dorp. De activiteit ligt momenteel stil vanwege het volle programma van de theatermaker.*

#### 5.4 Leefbaarheid en participatie

*In het programma Leefbaarheid en participatie staan experimenten over de samenwerking, lees participatie, tussen bewoners(organisaties), maatschappelijke organisaties en gemeenten centraal. In 2021 heeft de BOKD in samenwerking met CMO STAMM drie experimenten opgepakt op verzoek van de gemeenten. Met gemeente Midden-Drenthe is gesproken over het grote kernenbeleid, lees participatie van inwoners in de grotere dorpen en bij grotere projecten. Er is een eerste voorstel uitgewerkt met de gemeente. In de gemeente Tynaarlo is de insteek gericht op het bestuur. Met de vakgroep Welzijn-Wonen van de Regiodeal gemeenten, met Coevorden en Aa en Hunze als kartrekkers is een programma Vitale Dorpen uitgewerkt, dat in 2022 uitgevoerd zal worden. Dit programma bouwt voort op de Vijf Sterren methode die door BOKD is ontwikkeld. Het programma is gedeeld met een aantal dorpen uit de regio in twee digitale sessies. Naar aanleiding hiervan hebben zes dorpen zich aangemeld voor de realisatie van een ontwikkelingstraject gericht op de vitaliteit van de dorpen en de rol van de gemeente hierbij.*

*Een tweetal nieuwe experimenten (Hoogeveen, Omgevingsvisie Westerveld Samenspel Bewonersinitiatieven en gemeente) is in 2021 geïnitieerd.*

*In samenwerking met CMO STAMM is een concept voor uitwisseling tussen de diverse netwerken rondom inwonersparticipatie uitgewerkt, het Inspiratiecafé Inwonerskracht Drenthe. Vanwege de beperkende coronamaatregelen is dit Inspiratiecafé in 2021 eenmalig georganiseerd. Het programma was opgebouwd rondom het thema participatie, met sessies over de Groningse aanpak van Nieuwe Democratie en de methode Optrommelen als basis voor een dorps aanpak van de Omgevingswet. Deelnemers hadden een diverse achtergrond: inwoners, (dorpscontact-) ambtenaren, welzijnswerkers, raadsleden en statenleden, woningcorporaties, etc. De aanpak is geëvalueerd en zal hierna tweemaal per jaar georganiseerd worden.*

#### 5.5 Bereikbaarheid in de toekomst

Activiteit: we vragen aandacht voor andere vormen van vervoer: door vrijwilligers georganiseerd, elektrische deelauto's, maatwerk per dorp. We organiseren met dorpen of cluster(s) van dorpen, OV bureau en gemeenten een dialoog over mobiliteitsvraagstukken. Resultaat: stimuleren en ondersteunen van pilots voor nieuwe/ alternatieve vervoersvormen.

*BOKD heeft in samenwerking met Dorpsbelang Vledder en stakeholders (onder andere Provincie, Publiek Vervoer, aanbieder deelmobiliteit) verkennende sessies georganiseerd rondom mobiliteit in en om het dorp met aandacht voor mobiliteit van eigen inwoners, bereikbaarheid van voorzieningen in het dorp en regio en kansen vanuit toerisme. Inzet is ook aansluiting bij aanpak Hubs van de Provincie. De samenwerking met Dorpsbelang Vledder wordt in 2022 gecontinueerd.*